

рисами у структурі населення можна виділити наступні 5 груп районів:

1 група – Кам'янець-Подільський (з м. Кам'янець-Подільський), Хмельницький (з м. Хмельницький), Славутський (з м. Славута та м. Нетішин);

2 група – Білогірський, Теофіпольський, Красилівський, Старокостянтинівський (з м. Старокостянтинів), Полонський;

3 група – Ізяславський, Шепетівський (з м. Шепетівка);

4 група – Волочиський, Городоцький, Летичівський, Деражнянський, Дунаєвецький, Старосинявський, Чемеровецький;

5 група – Віньковецький, Ярмолинецький, Новоушицький.

Результати кластеризації районів за структурою населення дещо подібні до кластеризації за показниками природного відтворення населення, що свідчить про безпосередню залежність між структурою населення (особливо статево-віковою) та показниками його природного відтворення, а також вказує на відмінності в структурі населення міських та сільських поселень.

1. Лібанова Е. Ринок праці та соціальний захист: Навчальний посібник із соціальної політики / Елла Лібанова, Олена Палій. – К.: Основи, 2004. – 491с.
2. Народне господарство Хмельниччини: 1991-1995 роки. Статистичний щорічник. – Хмельницький, 1996.
3. Сайчук В. С. Регіональний ринок праці як об'єкт суспільно-географічного дослідження / В.С. Сайчук // Регіональні проблеми України: Географічний аналіз та пошук шляхів вирішення. Зб. наук. праць. – Херсон : ПП Вишемирський, 2009. – С. 395. – 402.
4. Статистичний щорічник Хмельницької області за 2003 рік / За ред. В.В. Скальського. – Хмельницький : Головне управління статистики у Хмельницькій області, 2004. – 486 с.
5. Статистичний щорічник Хмельницької області за 2008 рік / За ред. В.В. Скальського. – Хмельницький : Головне управління статистики у Хмельницькій області, 2009. – 443 с.

УДК 911.3:312

Думітраш Д.Г.

Аналіз демографічної ситуації в прикордонному Сучавському повіті Євро регіону “Верхній Прут”

Дослідження соціально-економічного розвитку повіту (у рамках спільної програми “Верхній Прут”) засвідчує, що тут склалася відносно сприятлива ситуація. Становлення промислового і аграрного виробництва, скорочення рівня безробіття, відтік мігрантів (у т.ч. безробітних). **Ключові слова:** демографічна ситуація; міграція населення, зелений туризм.

Думітраш Д.Г. Анализ демографической ситуации в приграничном Сучавском уезде Евро-региона “Верхний Прут”. Изучение социально-экономического развития уезда (в соответствии с общей программой Еврорегиона “Верхний Прут”) показал, что здесь сложилась относительно благоприятная ситуация – восстановление промышленного и аграрного производства, сокращение уровня безработицы и др. **Ключевые слова:** демографическая ситуация; миграция населения; зеленый туризм.

Dumitrash D.H. Analysis of demographic situation in Suchava frontier district (Euroregion “Verkhniy Prut”). The investigation of the socio-economic development of the district (in accordance with the general program of Euroregion “Verkhniy Prut”) revealed that the situation is relatively favourable here – the renewal of industrial and agrarian production, the reduction of unemployment rate and so on. **Key words:** demographic situation, population shift, green tourism.

Попередні дослідження. Питання соціально-економічного розвитку Сучавського повіту є предметом дослідження в основному румунських вчених. Серед яких найбільш значний доробок мають Аповалоас М. (1970), Йосип І. (1972, 1999, 2003), Попеску Л. (2007), Гуцуляк В. (2009) та ін.

Постановка проблеми. Міжнародне транскордонне співробітництво країн у різних галузях діяльності є обов'язковим для Європейської інтеграції. Створення Єврорегіону “Верхній Прут” (до якого відноситься Сучавський повіт) є позитивним фактором у цьому плані. Стратегія його розвитку включає три основні сфери: соціально-економічну, екологічну і культурну.

Першій сфері, тобто соціально-економічній присвячене дане дослідження. Сучасна соціально-економічна ситуація регіону ще слабо висвітлена в наукових публікаціях. Подібні дослідження є актуальними і важливими, оскільки вони дають можливість об'єднати зусилля прикордонних управлінських органів і узгоджено вирішувати питання забезпечення сталого розвитку, зміцнення техніко-екологічної безпеки, та ін.

Метою даного дослідження є вивчення, географічний аналіз та оцінка соціально-економічної ситуації Сучавського повіту, відповідно до пріоритетів, заходів та діяльності у рамках спільної операційної програми «Румунія – Україна – Молдова 2007-2013», Єврорегіону «Верхній Прут».

Виклад основного матеріалу. Для визначення демографічної ситуації в окремому регіоні і по відношенню до життя та розвитку всієї країни, важливими є динаміка кількості населення, та природний приріст, ситуація на ринку праці, основні демографічні тенденції та ін.

На 1 січня 2009 року у Сучавському повіті Румунії проживало 706407 осіб. Щільність населення в середньому по повіту досягала 82,6 осіб/км² (табл. 1; рис. 1), а

Таблиця 1.

Динаміка урбанізації та щільність населення Сучавського повіту

Роки	Загальна к-ть населення	Міське населення	Сільське населення	Щільність нас-ня (осіб/км ²)
2000	717224	253317	463907	83,9
2001	719134	252398	466736	84,1
2002	707242	237775	469467	82,7
2003	705547	236165	469382	82,5
2004	705202	306358	398844	82,4
2005	705752	305855	399897	82,5
2006	705730	305505	400225	82,5
2007	705876	302897	402981	82,5
2008	706407	302846	403559	82,6

Складено за даними: <http://www.suceava.insse.ro/main.php>

відсоток міського населення, що характеризує рівень урбанізації регіону – 42,9.

За показником щільності населення Сучавський повіт займає друге після столичного місце в Румунії. В регіоні спостерігається висока частка сільського населення у загальній структурі населення. Це є важливим чинником забезпечення аграрного виробництва трудовими ресурсами; спонукає розвивати у системі АПК нові виробництва та види і напрями діяльності з метою забезпечення відповідної пропозиції робочих місць на ринку праці.

Відзначимо, що рівень заселеності території повіту неоднаковий, що пояснюється великою різноманітністю природних умов і особливостями

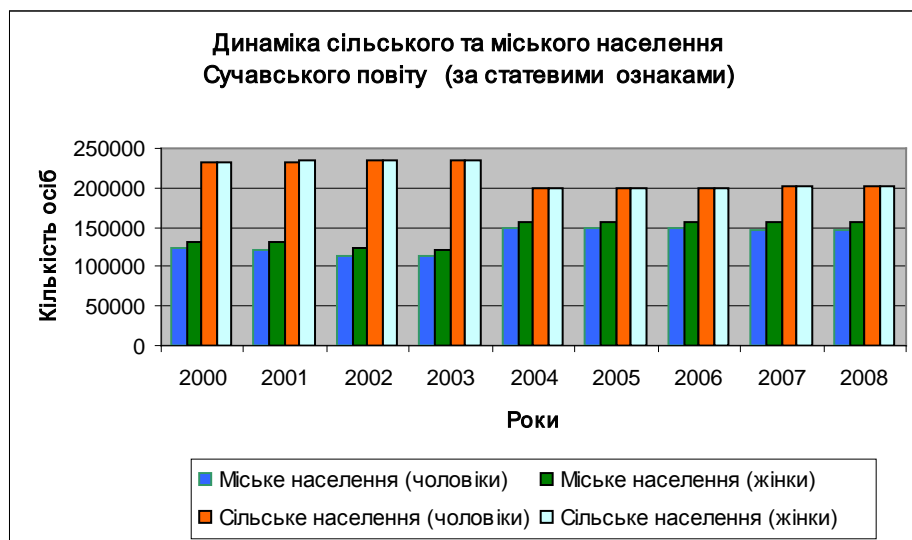

Рис. 1. Динаміка населення Сучавського повіту.

історичного та економічного розвитку окремих його частин. Густіше заселеними є рівнинна частина (Сучавське плато), що зумовлено сприятливими природними та економічними чинниками (наявність значних площ орної землі, промислових підприємств, великого міста – повітового центру, зручним транспортно-географічним положенням, історичними чинниками та ін.). Найменша щільність населення спостерігається в горах (Карпати).

Виявлені закономірності у територіальному розподілі кількості населення мають важливе значення для управління, функціонування та розвитку ринку праці в народному господарстві, особливо у сільській місцевості; у щільності населення – маркетингу продовольчо-споживчого ринку, виробленні екологічно чистої продовольчої продукції, розвитку сфери туризму.

У статевій структурі населення на протязі останнього сторіччя незначно переважають жінки (табл. 2.). В останні 9 років вони склали 50,9% у структурі

Таблиця 2.

Динаміка населення Сучавського повіту за статевими ознаками серед міського та сільського населення

Роки	Загальна кількість населення			Міське населення			Сільське населення		
	разом	чол.	жін.	разом	чол.	жін.	разом	чол.	жін.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2000	717224	353984	363240	253317	122806	130511	463907	231178	232729
2001	719134	354935	364199	252308	122301	130097	466736	232634	234102
2002	707242	349480	357762	237775	114594	123181	469467	234886	234581
2003	705547	348649	356898	236165	113758	122407	469382	234891	234491
2004	705202	348563	356639	306358	148847	157511	398844	199716	199128
2005	705752	348863	356889	305855	148601	157254	399897	200262	199635
2006	705730	348839	356891	305505	148320	157185	400225	200519	199706
2007	705878	348875	357003	302897	146920	155977	402981	201955	201026
2008	706407	349187	357220	302848	146901	155947	403559	202286	201273

Складено за даними: <http://www.suceava.insse.ro/main.php>

населення, чоловіки – 49,2. Незначне коливання статевої структури населення у повіті позитивно відбивається на інші показники демографічної ситуації (шлюбності, народжуваності, зайнятості і т.д.).

Починаючи з 2002 року загальна кількість населення повіту почала зменшуватись. Характерною особливістю є те, що зменшення відбувається не із-за зменшення природного приросту, як це відбувається в інших регіонах країни, а із-за активної міграції населення в інші регіони країни, а також за кордон.

У 2007 році в Сучавському повіті було зафіксовано 8313 осіб народжених і 7434 випадків смертей. Природний приріст склав 1,2 осіб на 1000 населення. Варто відзначити, що природний приріст у містах становив 2,5 осіб на 1000, а в села лише 0,3 осіб на 1000. Таку особливість ми можемо пов'язати із економічною ситуацією в країні, оскільки в містах населення краще забезпечене роботою, а отже і більш раціонально планують свої сім'ї. Коефіцієнт смертності населення в селах є дещо вищий чим в містах (11,6 проти 9,0). Цю особливість ми можемо пояснити з багатьох позицій, а саме: недосконала медична допомога населенню в селі, різке погіршення його соціально-економічного положення, зниження життєвого рівня та ін.

Щодо шлюбності населення, то в повіті склалася наступна ситуація: загалом у 2007 році було укладено 5664 шлюбів, з яких 2715 було зареєстровано в містах, а в селах 2949. Коефіцієнт шлюбності серед сільського населення вищий на 2,6 одиниць ніж у місті. Коефіцієнт розлучень у даному регіоні є найнижчим по всій країні, проте, дещо вищий серед міського населення (на 1,6 одиниць). Така тенденція в даному повіті склалася традиційно і пояснюється високим моральним відношенням до сім'ї, високою релігійністю населення.

Сприятлива склалася ситуація населення за віковими групами.(табл. 3).

Таблиця 3.

Динаміка розподілу населення в Сучавському повіті за віковими групами

Роки	Загальна кількість населення	По віковим групам					
		0-14 років		15-59 років		60 і більше років	
		осіб	%	осіб	%	осіб	%
2000	717224	156896	21,9	429287	59,9	131041	18,2
2001	719134	154540	21,5	432825	60,2	131769	18,3
2002	707242	148457	21,0	427431	60,4	131354	18,6
2003	705547	143996	20,4	430463	61,0	131088	18,6
2004	705202	140225	19,9	434168	61,6	130809	18,5
2005	705752	136630	19,4	440332	62,4	128790	18,2
2006	705730	134912	19,1	442240	62,7	128578	18,2
2007	705878	132993	18,8	444195	62,9	128690	18,3
2008	706407	131381	18,6	446250	63,2	128776	18,2

Складено за даними: <http://www.suceava.insse.ro/main.php>

Після проведення в країні пенсійної реформи і збільшення вікового цензу працюючих, демографічне навантаження в повіті склало всього 36,8 %. По відношенню до інших регіонів країни, цей показник в краї є досить сприятливим і говорить про те, що лиш кожен третій житель краю є непрацюючим. І лиш кожен п'ятий є пенсіонером. Така ситуація позитивно впливає тут на формування ринку праці в регіоні.

Позитивними рисами природного руху населення Сучавського повіту є постійне скорочення дитячої смертності та вища (у порівнянні з середніми по

країні) тривалість життя населення (чоловіки – 70 років, жінки – 77 років).

Важливе значення при цьому має високий соціально-економічний рівень життя населення, медичного, житлового, соціально-культурного та побутового обслуговування.

Позитивною особливістю для Сучавського повіту є значне зменшення рівня безробіття, за останні 8 років зменшилось у 3,8 рази (табл. 4).

Таблиця 4.

Динаміка зареєстрованого безробіття та коефіцієнт безробіття

Роки	Зареєстровані безробіття	З яких жінки (особи)	Коефіцієнт безробіття (%)	Коефіцієнт безробіття серед жінок (%)
1	2	3	4	5
2000	37851	18766	12,2	12,4
2001	25395	12297	8,6	8,4
2002	29253	13473	10,3	9,8
2003	22061	10587	8,1	8,0
2004	20418	8417	7,8	6,8
2005	15583	6533	6,0	5,2
2006	11816	5024	4,6	4,0
2007	9457	4212	3,7	3,5

Складено за даними: <http://www.suceava.insse.ro/main.php>

Висновки. Загалом, у Сучавському повіті склалася за останні роки позитивна соціальна ситуація, що на фоні загальнодержавних показників є кращою. Негативним є лише показник міграції населення, а саме відтік його у інші регіони і за кордон. Позитивною тенденцією є скорочення рівня безробіття, що вказує на завершення перехідного періоду, відтік мігрантів (у т.ч. безробітних).

Висока частка сільського населення забезпечує трудовими ресурсами аграрне виробництво регіону, спонукає розвиток у системі АПК нових напрямків діяльності, зеленого туризму тощо.

1. Apavaloaei M., Chiriac D., Lupu N. (1970), Cateva aspekte geografiko-economice referioare la populatia si asezarile ryrale din judetul Suceava, An. St. Univ. "Al. I. Cuza", Sect. II,c, Geogr., XVI, Iasi.
2. Cartea verde a Bucovinei, Suceava, 2007. 331p.
3. Dumitras Dorin, Vasile Gutullak. Medikal-geografical analysis of the Suceava County territory (population mortality rate)//Present Environment and Sustainable Development. Vol.3/2009. Edit. Univ. "Al. I. Cuza", Yasi, 2009. - p.43-48.
4. Losep I. (1972), Cateva consideratii geografice privind populatia si asezarile omenesti din judetul Suceava, Com. Si ref. Geogr. Suceava.
5. Losep I. (1999), Studiul geografico-economic al Obcinelor Bucovinei (teza de doctorat).
6. Losep I. (2003), Tendinte ale dinamicii populatiei in Obcinele Bucovinei. Prognoza demografica, An. Univ. Stefan cel Mare Suceava, Sect. Geogr., An X, 2001, Suceava.
7. Popescu Liviu, Popescu Daniela. Impactul exploatarilor miniere de mangan din Zona Dadu – Iacobeni (nord-vestul judetului Suceava) asupra mediului/ Analete Universitatii "Stefan cel Mare" Suceava, 2007. - p. 203-215.
8. Vasilcu Despina – Marimea demografica – criteriu care reliefeaza fidel raporturile reciproce dintre populatia sectorului montan al Vaii Moldovei si mediul inconjurator.
9. <http://www.suceava.insse.ro/main.php>